

Вх № 318 / 03.05.2019г.

СТАНОВИЩЕ

на проф. д.и.н. Манчо Веков
за дисертационния труд на
Десислава Велинова Костадинова
на тема:

РАЗВИТИЕ НА ПОМОЩНИТЕ ИСТОРИЧЕСКИ НАУКИ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА. ИСТОРИОГРАФСКИ И БЛИОМЕТРИЧЕН АНАЛИЗ

на Д. Костадинова е редовен докторант в секция „Помощни исторически науки и информатика“ (по-нататък секция „ПИНИ“) с научен ръководител проф. д.и.н. Валери Стоянов. По време на тригодишния срок на обучение тя положи успешно всички изпити, участва с доклади в научните конференции на секцията в съорганизация с Българското генеалогично дружество, посвещавани на актуалните проблеми на генеалогията. За отбелязване е, че тя проявяваше съпричастност към научния живот на секция „ПИНИ“, усърдно изпълняваше поставяните ѝ задачи.

Предложеният за обсъждане дисертационен труд на Д. Костадинова – резултат на преработка сред няколко обсъждания в разширен състав секция „ПИНИ“. Докторантката се е съобразила с голяма част от направените тогава препоръки и от първата си разработка – повече от 1000 стр., изпълнени с преразказ на историята на България, ни представя изследване в обем от 354 страници.

Обсъжданият труд се състои от предговор, увод, пет глави, заключение и библиография.

В предговора Д. Костадинова прави „бърз“ поглед на помощните исторически науки, за да поясни защо се спира на част тях. И с основание, защото е невъзможно за един докторант в рамките на три години да направи историографска фотография на огромния брой монографични и статийни публикации. Вниманието е насочено към голямата част от т. нар. традиционни помощни исторически дисциплини – палеография, османска палеография и дипломатика, нумизматика, сфрагистика, глиптика, генеалогия, историческа метрология и историческа география и картография.

Уводът е посветен на „ПОМОЩНИТЕ ИСТОРИЧЕСКИ НАУКИ ДО КРАЯ НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА“. В същност думата „увод“ е излишна, защото анализът представлява съществена част от дисертационния труд. Хронологичните граници на дисертационната тема са надхвърлени с направената ретроспекция, но пък са своеобразна база,

която показва до голяма степен историческото научно наследство, върху което стъпват тези области на знанието след края на Втората световна война. Погледът назад започва с палеографията, като са проследени публикациите на наши и чуждестранни учени. Описани са основни трудове и на останалите науки, обявени в предговора.

„Полето“ на тези области на знанието е не само бяло и неразорано, казано образно, за това наследството трябва да се оцени високо. Не е било нужно например големият ни медиевист В. Н. Златарски да бъде обявен и за палеограф.

След описанието на монографичните и статийните публикации (на места доста подробно) е направена тяхната количествена фотография.

Палеографията е представена с една кръгова диаграма, наречена „Книги и статии, отразяващи развитието на палеографската наука до Втората световна война“.

За същия период и с по една кръгова диаграма са представени книгите и статиите от османската палеография и дипломатика; нумизматиката; генеалогията; историческата география и картография.

Глава първа е наречена „НАУКА ЗА ПИСМЕНОСТТА: ПАЛЕОГРАФИЯ“. След преразказа на основни публикации – за славянската палеография, е представена и количествената им характеристика – чрез кръгова диаграма и диаграма, показваща динамиката на книгите и статиите в тази научна област, „след Втората световна война до днес“. Разбира се, едва ли е „до днес“.

Глава втора е посветена на „НАУКИ ЗА ПИСМЕНОСТТА. ОСМАНСКА ПАЛЕОГРАФИЯ И ДИПЛОМАТИКА“, съответно с две подточки. – османска палеография и дипломатика. И тук трябва да се каже, че след описанието на основните трудове (някои твърде подробно) се представя количествената им фотография. Също са използвани кръгова диаграма и диаграма за динамиката на публикуваните книги и статии също „до днес“

Обширна е глава трета, третираща „НАУКИ ЗА ВЕЩЕСТВЕНИТЕ ИЗВОРИ: НУМИЗМАТИКА. СФРАГИСТИКА. ГЛИПТИКА“. С много цитирания „Пак там“ са представени публикации в трите научни области. За количествения им анализ също са приложени кръгова диаграма и диаграма за динамиката на публикуваните книги и статии – „до днес“.

Глава четвърта е наречена „ДИСЦИПЛИНИ ЗА СОЦИАЛНИЯ КЛИМАТ НА ЕПОХАТА. ГЕНЕАЛОГИЯ И ИСТОРИЧЕСКА МЕТРОЛОГИЯ“. Използването на понятието дисциплини е вероятно по лансираната твърде отдавна типология на доц. Запрянова, макар че там е обяснено за самостоятелното им утвърждаване като предмет на изследване и методология.

В частта, посветена на генеалогията, за обстояния анализ са привлечени основните трудове, излезли след 1993 г. и разкриващи за първи

път историята и методологията на науката за рода. Описани са и други публикации, посветени на отделни аспекти на генеалогията, включително и чуждестранния докторант на А. Запрянова – Тиен Дзиендзюн.

Д. Костадинова е успяла да покаже трудния път на утвърждаването на генеалогията в България – от заклеймявана като буржоазна наука до модерно познание (за голяма част от българските изследвания). Модерност, която се проявява в прилаганата вече интердисциплинарна методология.

Втората част е посветена на историческата метрология. Д. Костадинова започва с етимологията на понятието „метрология“, посочва и родство на историческата метрология с другите помощни исторически дисциплини, но преди това би трябвало да обясни постепенната декомпозиция на метрологията на отделните видове, сред които е и историческата метрология.

Сред описаните публикации най-много място е отделено на монографиите на проф. Веков. Да, те за първи път представят историята и интердисциплинарната методология на науката за мерките. Почти не на шега споделям, че не ще се разсърдя, ако съм цитиран по-малко, същото се отнася и за частта, посветена на генеалогията.

Двете области на знанието също са представени в графичен вид – чрез кръгови диаграми и диаграми на динамиката на публикациите.

Глава пета проследява развитието на историческата география и картография (доста неуместно поставена в „НАУКИ С АРХИВНО-ИНФОРМАЦИОННИ И НАУЧНОИНФОРМАЦИОННИ ФУНКЦИИ“). Подходът на ретроспекцията и количествената фотография е същият както в предходните глави. В случая при описание на основните трудове правилно се посочва мястото на проф. Анастас Иширков и проф. Гунчо Гунчев, които могат да бъдат наречени първопроходниците на тази област на знанието у нас.

Надявам се, че така представеният дисертационен труд няма да бъде публикуван, защото има допуснати доста правописни грешки, неточности. В труда си Д. Костадинова е трябвало да посочи методиката за избора на т. нар. репрезентативна извадка. Понятието се използва, когато е проучена цялата литература по конкретната наука и след прилагането на традиционната формула се извежда колко трябва да бъде представителната извадка.

В заключението Д. Костадинова изяснява своя анализ, чиито обект е състоянието и развитието само на няколко от помощните исторически науки – палеография, османска палеография и дипломатика, нумизматика, сфрагистика, генеалогия, историческа метрология, историческа география и картография в периода след края на Втората световна война.

Поднесените изводи показват до голяма степен самооценката на направените приноси, изнесени в отделна точка, както са изискванията.

Авторефератът на Д. Костадинова представя информация за приложената методология, целите на дисертационния труд, неговата структура. Подчертани са приносите, посочени са трите публикации по темата на дисертационния труд.

Като оценявам положените усилия за проучване и анализ на историята на основните помощни исторически науки след Втората световна война от докторант Десислава Костадинова, си позволявам да препоръчам на колегите от НЖ да присъдим образователната и научна степен „доктор“ в научна област: 2. Хуманитарни науки, професионално направление: 2.2 „История и археология“, научна специалност: История на България (Помощни исторически науки и информатика).

2 май 2019 г.

Проф. д.и.н. М. Векѐв

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long, sweeping tail that extends downwards and to the right.